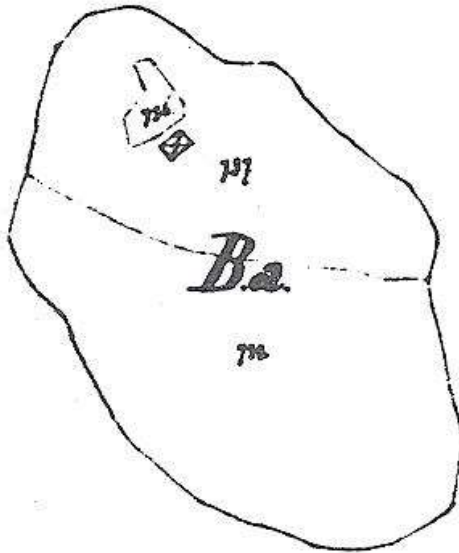

Hannäs Hembygdsförening

Torpvandring på Bredal

Söndag den 20 augusti 2006

*Torpet Holmen på Högö/Bremansö.
Del ur karta över Bredal upprättad år 1859, afskifte år 1864.*

- Nybygget** Torpet Nybygget är tidigast påträffat i skrift 1780-05-07 i FB, då Nils Andersson och hans hustru Maja Arvidsson får en son som döpes till Niclas.
- Ekenäs** Ekenäs var grenadjärstorp Nr 55. (Grenadjär = infanteri = fotfolk)
Torpet är tidigast påträffat i skrift år 1728 i FB, då Hänning Breman och hans hustru Anna Håkansdotter får ett barn. (Födelsedatum och barnets namn saknas i FB.)
Åren 1736 - 1785 bodde här ryttare, men 1796 och därefter livgrenadjärer. (Enligt FB)
- Rosenlund** Torpet Rosenlund är tidigast påträffat i skrift 1814 i HFL.
- Passdalen
Bredalsnäs** Torpet Passdalen är tidigast påträffat i skrift 1794-11-08 i FB, då torparen Jöns Jonsson och hans hustru Caisa Botvidsdotter får en dotter som döpes till Anna Caisa. Torpet benämns Passdalen även 1802-02-03, då de får sonen Peter.
I HFL 1814 – 1894 benämns torpet Bredalsnäs, dock Bredalsnäs (Passdalen) under åren 1875 – 1889.
Utdrag ur ett stycke torparhistoria berättad av Inez Franzén-Ränner:
Tisdagen den 22 augusti 1922 var en ödesdiger dag i Passdalen. Far på gården 45 år gammal avled och mor lämnades ensam med tre barn. En trettonåring som skulle konfirmeras på våren och då skulle behöva nya kläder. En sjuåring som skulle börja skolan samma vecka som också behövde kläder och framförallt skosulor för att vandra sju kilometers skolväg. Det tredje barnet var en flicka på tre och ett halvt år vid namn Inez (berättaren).

Hannäs Hembygdsförening

Torpvandring på Bredal

Mor hade ett torp på 12,5 tunnland att bruka och ett arrende på 112 kronor att betala.

På torpet fanns:

2 oxar Tearn (Tillstuten) och Fråarn (Frånstuten).

3 kor Dali, Minerva och Brunella.

1 kalv som kunde säljas för att betala arrendet (det var en och en halv mil till slaktaren).

1 julgris, varav $\frac{3}{4}$ såldes för att erhålla kontanter för att köpa andra varor.

Några höns som gav lite ägg, de flesta lämnades i handelsboden i utbyte mot andra varor.

Ändå var det inte alltid de hade råd att äta fattigmanskosten sill och potatis, utan fick nöja sig med potatis med bara mjölk och salt.

Mor hade aldrig klarat att bo kvar i torpet om hon inte fått hjälp av morbror Ernst, moster Ingeborg och morbror Gunnar med tröskningen. Och förstas oxarna Tearn och Fråarn. Morbror Ernst hade själv ett torp på 15 tunnland, som han fick göra två och ett halvt dagsverke per vecka för. Han hjälpte mor med plöjning, gödsling, sådd, skörd, plogning av två kilometer skogsväg till landsvägen, mm. i Passdalen i mer än 10 år.

Holmen

Bremansö är den enda ön i Vindommen som varit bebodd och fortfarande är kringfluten. Ön hette från början Högö men kallas numera för Bremansö efter Anders Breman.

Anders Breman var båtsman och bodde i Björntorpet under Bredal tills han 1850 flyttade ut till Högö under adress Holmen. Enligt 1795 års "Ordning för kyrkobetjänter i Linköpings stift" skulle avskedade krigsmän ha förtursrätt till tjänster liknande ringare vid kyrkorna. Breman hade då fått tjänst som kyrkvaktmästare i Hannäs kyrka.

Han var då 48 år och gift med Ulla som led av fallandesot (epilepsi). De hade tre hemmavarande barn Emma, Johan och Ulrika. De tre äldsta döttrarna Sara, Carolina och Eva hade redan flugit ur boet, medan den yngsta Anna hade dött samma år.

Vid sidan av arbetet som kyrkvaktmästare hade Bremans några får och en ko som bidrog till försörjningen. Men de hade ingen tjur. Anders slog rep om halsen på kon och så fick hon simma efter båten in till Solvesta Frälsegård när det var dags att träffa tjuren.

Anders Breman bodde kvar på ön till sin död i augusti 1885, vilket är samma år som den nya kyrkan i Hannäs invigdes. Anders fru Ulla bodde ensam kvar på Högö i drygt två år tills hon dog i januari 1888.

På Bremansö kan man fortfarande se rester av husgrund med spisröse och jordkällare samt spår efter dikad åker.

Bredalsö

Gustaf Edstrand och Eva Jansdotter bosatte sig i Bredalsö i oktober 1891. Gustaf dog redan i juli året därpå. Sonen Karl med hustru Hulda och barnen Gustaf och Ebba flyttade till Eva i oktober, men stannar endast ett år. Eva flyttade till Passdalen nästa månad, november 1893. Det är troligt att Bredalsö är samma hus som Holmen.

Hannäs Hembygdsförening

Torpvandring på Bredal

Söndag den 10 juni 2007

Bredal

Tidigast kända ägare är Bo Jonsson Grip, som innehade gården i slutet av 1300-talet.

1939 uppgick arealen till 366 har, varav 79 har åker och 284 har skog och övrig mark. Djurbeståndet var 7 hästar, 30 kor och 15 ungdjur samt 20 cheviotfår. 1957 fanns 8 hästar och 50 nötkreatur. Gården kom till släkten Andersson 1895 genom arrende, som 1911 inköpte den från Adelswärdiska fideikommisset.

Mangårdsbyggnaden är uppförd 1876 och ekonomibyggnaderna omkring 1900. 1939 byggdes det mindre bostadshuset och statbyggnaden.

*Täckdikesgrävning
vid Bredal 1931
Från vänster:
Birger Trozell,
Gunnar Karlsson
Norrby,
Karl Sandell,
Hugo Jansson
Ingelstalund,
Josef Karlsson
Domarvik,
Folke Andersson
Sundhill,
Ivan Karlsson
Karlshov*

Hannäs Hembygdsförening

Torpvandring på Bredal

Persbo

Örkullen

Torp under Bredal i HFL från 1814. Torparen Anders Öhr, född 1762 i Gärdserum, har möjligen givet namn åt stället.

Björntorpet

Båtsmanstorp finns med i HFL från 1830.

Högliden

Tidigast känt 1736 i Kyrkoboken. Torpet byggdes 1870 och ekonomibygnaden för 1 häst och 4 kor 1850.

Smedstorp

Torp under Bredal i HFL från 1814 och framåt, men är beläget i Tryserums församling.

Ståltorp

Torp under Bredal i HFL från 1814.

Stålvik

Torp under Bredal i HFL från 1814 till 1825, men beläget i Tryserums församling. Saknas i HFL därefter.

Hillersäter Skrikerum Tryserum

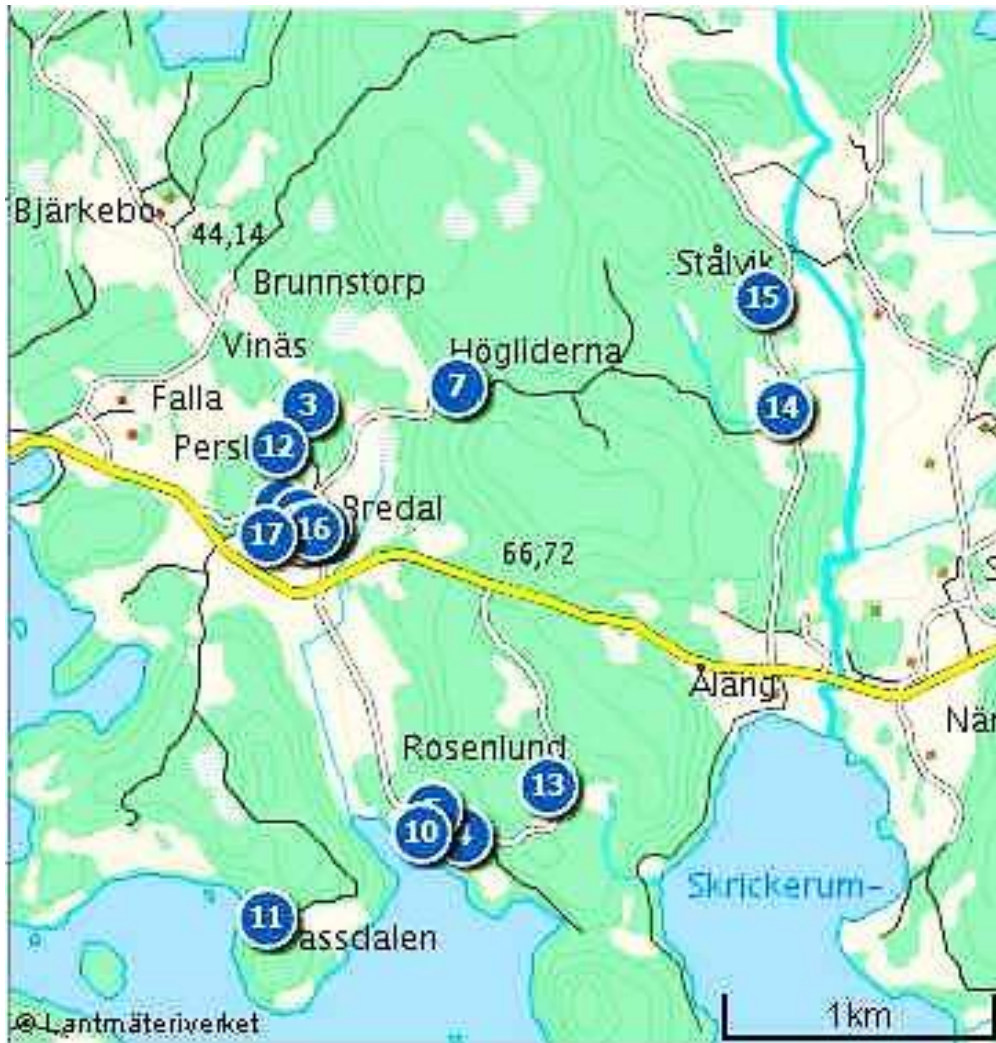
Posthemmet

1780 blev avskedade soldaten Sven Sundman i Posthemmet antagen till kyrkvaktmästare. Torp under Bredal i HFL 1814.

Hannäs Hembygdsförening

Torpvandring på Bredal

3. Bredal Björntorp	10. Bredal Nybygget
4. Bredal Ekenäs	11. Bredal Passdalen
5. Bredal Gamla Nybygget	12. Bredal Persbo
6. Bredal Gods	13. Bredal Rosenlund
7. Bredal Högliderna	14. Bredal Smedstorp
8. Bredal Lillstugan	15. Bredal Stålvik
9. Bredal Lyckan	16. Bredal Täppan
	17. Bredal Villan

Källor

Svenska Gods och Gårdar, Kalmar län (norra)
FB = Hannäs Födelseböcker
HFL = Hannäs Husförhörslängder